

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Históriai esemény.

Magyarország újabb kori történetében alig volt a törvényhozásnak nevezetesebb napja, mint a mai, amelyen Andrássy Gyula gróf belügyminiszter benyújtotta az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényjavaslatot.

Ezzel egy új kor mesgyéjéhez érkezett Magyarország. E javaslat megnyitja az alkotmány sorompóit az ugynevezett negyedik rend, a munkásosztály előtt. Több munkásnak lesz ezentúl e javaslat szerint nálunk szavazati joga, mint ahány összes szavazó volt eddig Magyarországon. Hogy ennek az újításnak mily rendkívüli befolyása lesz a magyar nemzeti élet átalakítására, azt mindenki érzi, de a maga valójában és egészében ma még senki be nem láthatja.

Szerencse, hogy e történelmi időben olyan kiváló államférfiak vezetnek a nemzeti életünket, mint akikből nemzeti kormányunk áll. Ők minden lehetőséget elkövetnek, hogy a magyar nemzet történelmi tradícióit megőrizsék és a jövőben is azon néprétegeknek biztosítsák a nemzet ügyeinek intézésében a döntő befolyást, amelyek a letűnt ezredévben a nemzeti életnek erős oszlopai, biztos támaszai valának. Mint előrelátó bölcs kormányférfiak nem engedhették, hogy a szavazati jognak ily nagy arányú kiterjesztésével a nemzet mintegy sötétbe ugorjon. E törekvésüknek számos jelét nyújtja a be-terjesztett törvényjavaslat, — de hogy ezen intézkedések elég hatásosak lesznek-e biztosítani a kitűzött célt? . . . azt csak a jövő fogja megmutatni.

Ismételten volt már alkalmunk foglalkozni e javaslat irányelveivel. Most már előttünk fekszik az egész. Alább egy nagy cikkben részletesen ismertetjük azt. Meglátszik minden részletén, hogy gondos, körültekintő nagy munka, tudjuk kellően méltányolni, de két megjegyzést el nem fojthatunk.

Sajnáljuk, hogy a szavazati jognak ilyen óriási méretű kiterjesztése egyúttal jogfosztással jár: megfosztja a szavazati jogtól azon analfabétákat, akik eddig vagyoni cenzus alapján bírtak azzal. Ad ugyan nekik közvetett szavazati jogot, de ebben bizony nem sok a köszönet.

Hasonlóképpen sajnáljuk azt is, hogy hiányzik e javaslatból a szavazási kényszer. Tartunk ugyanis tőle, hogy a legkomolyabb elemeknek hiába lesz kettős meg hármas szavazati joguk, a magyar intelligenciát jellemző nemtörődömségből nem fognak avval élni s ezzel bár öntudatlanul vagy akaratlanul is a nemzeti- és nemzetközi elemek kezébe adják az ország sorsát.

A belügyminiszter a kisebb dolgokban nem zárkózik el a módosítások elől, a függetlenségi törvény az eddig szavazati joggal bíró analfabétákra kijelentette, hogy célirányos módosítást készségesen elfogad, a kötelező szavazást pedig hajlandó behozni a kettős és hármas joggal bíró szavazóknál, de az egyes joggal bíró szavazóknál ezt nem lehet kivánni a fuvardij miatt, melyet Andrássy el akar törölni, — így reméljük, hogy ezeken még talán lehet segíteni a tárgyalások folyamán.

Két főkérdésben azonban nem enged Andrássy: a pluralitás és a nyilvános szavazás dolgában. Emiatt pedig, úgy látszik, baj lesz a függetlenségi táborban, mert a pártnak két alelnöke Holló és Batthyány nem tudnak megbarátkozni a pluralitással, későbbiek inkább megválni a párttól.

Kétségtelenül nagy kár lenne, ha a koalíció legnagyobb pártjának két ilyen tekintélyes vezéralakja az őket követőkkel secessiót csinálna, — de bizunk benne, hogy a párt és a koalíció zöme ennél a legnagyobb kérdésnél is össze fog tartani.

Ugyis vannak elegenden, akik éppen e ponton akarják meghiusítani a magyarság küzdelmét. Nemzetiségek, nemzetközi szociáldemokraták balpártiak, keresztényszociálisták és demokraták egyesült erővel fogják ostromolni a kormány javaslatát. Hisszük, hogy ezekkel szemben is diadalra juttatja zászlaját a koalíció nemzeti kormánya, mely ezúttal is a magyar nemzeti eszme érvényesüléséért indul a nagy küzdelembe.

Vajha a választói javaslat győzelme egyúttal a nemzet igazi vitális érdekeinek a győzelmét is jelentené.

Dr V. Gy.

A néppárt és a Koczurek-ügy. Az országgyűlési néppárt, mely a Koczurek-ügyet a legnagyobb energiával karolta föl, felszólította az ügyvéd-képviselőket, hogy a jogegység érdekében a koronaügyésznél tegyék meg a szükséges lépéseket. A koronaügyésznek ide vonatkozó jogai a bünvádi perrendtartás 441-ik szakaszában vannak körvonala, amely szakasznak első bekezdése a következőképpen szól:

»A koronaügyész bármely büntető bíróságnak jogerős határozata vagy egyéb intézkedése ellen, mely a törvényt megsértette, a jogegység érdekében, közvetlenül a kir. Kuriánál perorvoslattal élhet.«

Első lépése ez annak a széleskörű akciónak, amelynek megvívására a néppárt elhatározta magát, hogy érvényt szerezzen a törvényen alapuló helyes felfogásnak.

A képviselőház mai ülése. A képviselőház mai ülése 10 órakor kezdődik. A napirend megállapítása cheque és kereskedelmi üzlet átruházásról szóló törvény-nyújtása lesz a napirend.

Az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényjavaslat ismertetése.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter ma terjesztette a képviselőház elé az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényjavaslatot. A javaslat főbb rendelkezéseit és az indoklás egyes ezekkel kapcsolatos részeit az alábbiakban ismertetjük:

A választói jogosultság.

Az országgyűlési képviselőválasztáson a javaslat szerint választói joga van minden férfinak, aki magyar állampolgár, életének 24 (huszonegyedik) évét betöltötte, állandó lakással bír, nem áll, a választói jogosultsággal összeférhetetlen közszolgálatban és a választói jogosultságból nincs a törvényben körülírt kizárási ok alapján kizárva.

A javaslat a választói jogosultsághoz legalább egy évi lakást kíván ugyanabban a községben.

Azok a választók, akik írni és olvasni tudnak (közvetlen választók), közvetlenül és személyesen, a többiek (ősválasztók) közvetve és megbízott útján gyakorolják választói jogukat.

Az e törvény kihirdetésének évét követő 12 (tizenkét) év letelte után az írni és olvasni tudásnak a választói jog szempontjából kívánt igazolása azokra nézve, akik ujonnan vétetnek fel a névjegyzékbe, csak az elemi népiskola VI. (hatodik) osztályának vagy ezzel tantertre nézve legalább egyenrangú más iskolai osztálynak sikeres elvégzéséről szóló s a vizsgálat idejében kiállított bizonyítvánnyal, vagy e bizonyítvány hiteles másolatával történhetik.

A választói jogosultsággal összeférhetetlen közszolgálatban áll a javaslat szerint:

1. A fegyveres erőnek, illetőleg a csendőrségnek állandó vagy ideiglenes tényleges szolgálatban álló tisztje, katonai lelkésze, rangosztályba nem sorozott havidijasa és a legénység tagja, ideértve az ideiglenesen szabadságoltakat is, nem érve azonban ide a fegyveres erő ama tagját, aki törvényszabta kötelezettsége szerint fegyver- (szolgálati) gyakorlatot teljesít s evégből áll a meghatározott időn belül tényleges szolgálatban.

2. Az állami, törvényhatósági vagy községi rendőrség legénységének tagja.

A választói jogosultságból kizáró okok közzé a javaslat az 1874. XXX. t. cz.-ben körülírt okokon kívül a következő újabb okokat is veszi fel:

aki közjótékonyágban vagy közsegélyben részesül;

aki nyilvános helyen botrányt okozó rézségesség miatt két éven belül legalább két ízben jogerősen el volt ítélve és az utolsó büntetés kiállításától vagy elévüléséig számított egy év még el nem telt;

aki nyeresédvágyból elkövetett vagy az állam ellen irányuló vagy az 1878. V. t.-cz. 172. §-ának második bekezdésébe vagy a kivándorlásról szóló (most még javaslat formájában a képviselőház előtt fekvő) törvénybe ütköző büntetés vagy vétség miatt jogerősen szabadságvesztés-büntetésre volt ítélve, a kiszabott büntetés kiállításától vagy elévüléséig számított öt év alatt.

Azok a választók, a kik írni és olvasni tudnak, (közvetlen választók) közvetlenül és személyesen, a többiek (ösválasztók) közvetve és megbízott útján gyakorolják választói jogukat.

Egyes és többes szavazat.

Egyes szavazata van:

1. Annak a közvetlen választónak, aki a kettős vagy hármas szavazathoz szükséges kérelmeknek (8. és 9. §. nem felel meg:

2. az ösválasztó megbízottjának. 73. §.

Kettős szavazata van annak a közvetlen választónak:

1. aki a középiskolának (gimnázium vagy reáliskolának) vagy polgári iskolának legalább négy osztályát vagy tantervűre nézve ezekkel egyenrangú más iskolának (gazdasági, bányászati, művészeti, ipari, kereskedelmi, közlekedési stb. középiskolának, katonai vagy honvéd reáliskolának) megfelelő osztályát (évfolyamát), vagy legalább a gazdasági, bányászati vagy ipari alsófokú szakiskolát sikeresen elvégezte; vagy

2. aki olyan állásra van vagy volt törvényesen alkalmazva vagy a kinek olyan foglalkozása van vagy volt, amelyhez a törvény értelmében legalább az 1. pont alatt említett valamelyik iskolai megfelelő osztályának, illetőleg alsófokú szakiskolának elvégzése szükséges vagy szükséges volt akkor, midőn az illető az állást betöltötte vagy a foglalkozást folytatta; vagy

3. aki életének 32 (harminckettedik) évét betöltötte, törvénytiszta összes tényleges és tartalékos katonai szolgálati kötelezettségének eleget tett és atyái hatalma alatt álló vagy teljeskorú, törvényes, (törvényesített), legalább három gyermeke van, vagy

4. aki föld-, ház-, bányá-, tőkekamat- és járadékadó vagy kereseti adó fejében az általános jövedelmi pótdó hozzászámítása nélkül egy-egy adónemből akár egyedül, akár föld-, ház- és bányaadónál a vele közös háztartásban élő feleség és kiskorú törvényes (törvényesített) gyermekek ugyanilyen adójának hozzászámításával, a választói névjegyzék elkészítésének, illetőleg kiigazításának évét közvetlenül megelőző naptári évben, akár ugyanegy, akár több községben legalább évi husz korona egyenes állami adóval volt megróva, ideértve az ideiglenes adómentességet élvező föld- és házbirtok után kivetett adót is; vagy

5. aki gazdaságban, ipari, kereskedelmi vagy más vállalatban vagy háztartásában, mint munkaadó legalább öt év óta, legalább egy tizenhat éven felüli férfiszemélyt (akár ugyanazt, akár mást-mást) fizetés (bér) mellett alkalmaz; vagy

6. aki gazdaságban, ipari, kereskedelmi vagy más vállalatban, háztartásban legalább öt év óta ugyanazon munkaadónál fizetés (bér) mellett van állandóan alkalmazva;

7. aki a 6. pontban említett minőségben legalább három év óta ugyanazon munkaadónál fizetés (bér) mellett van alkalmazva és a választói névjegyzékbe az e három évet megelőző naptári évben a 6. pont alapján már kettős szavazattal felvéve; végül

8. egyszersmindenkorra kettős szavazata van annak, aki a 6. pontban említett minőségben ugyanazon munkaadónál fizetés (bér) mellett legalább ayolc éven át van alkalmazva.

Az 5-8. pontokban említett alkalmazottnak nem tekinthető az, aki a munkaadónak felvagy lemondó ígéretekkel vőrkona.

Az 5-8. pontokban említett állandó alkalmazás időtartamába be kell számítani azt az időt is, melyen át az alkalmazott a munkaadó örökösökénél, vagy a gazdaságban vagy az ipari, kereskedelmi vagy más vállalatban jogelődjénél volt alkalmazva.

Ha az állandóan alkalmazott betegség miatt vált meg a szolgálattól és a betegség megszűntével hat hónapon belül ugyanazon munkaadóhoz visszatér: újabb alkalmazása idejét a közvetlen megelőzőkhöz kell számítani.

A 6-8. pontokban megállapított kettős szavazati jog azt az alkalmazottat is megilleti, akinek alkalmazása az utolsó hat hónapon belül megszűnt, kivéve, ha a) a munkaadó alkalmazottat a törvény értelmében azonnali elbocsátásra jogosító okból bocsátotta el, vagy b) az alkalmazott anélkül, hogy a törvény értelmében az alkalmazás azonnali elhagyására jogosító ok forgott volna fenn, alkalmazását önként elhagyta.

Hármas szavazata van annak a közvetlen választónak:

1. akinek legalább középiskolai képesítése van, vagyis aki főgimnáziumnak, főreáliskolának vagy ezekkel tantervűre nézve egyenrangú más polgári vagy katonai tanintézetnek (gazdasági, bányászati, művészeti, ipari, kereskedelmi, közlekedési, stb. szakiskolának, katonai vagy honvéd főreáliskolának vagy hadapródiskolának, haditengerészeti akadémiának) legmagasabb osztályát (évfolyamát) sikeresen elvégezte; vagy

2. aki olyan állásra van vagy volt törvényesen alkalmazva, vagy akinek olyan foglalkozása van vagy volt, amelyhez a törvény értelmében legalább az 1. pont alatt említett tanintézetek valamelyikének elvégzése szükséges volt akkor, midőn az illető az állást betöltötte vagy a foglalkozást folytatta; vagy

3. aki föld-, ház-, bányá-, tőkekamat- és járadékadó vagy kereseti adó fejében az általános jövedelmi pótdó hozzászámítása nélkül együttvéve akár egyedül, akár a vele közös háztartásban élő feleség és kiskorú törvényes (törvényesített) gyermekek föld-, ház-, bányaadójának hozzászámításával, a választói névjegyzék elkészítésének, illetőleg kiigazításának évét közvetlenül megelőző naptári évben akár ugyanegy, akár több községben legalább évi száz korona egyenes állami adóval volt megróva, ideértve az ideiglenes adómentességet élvező föld- és házbirtok után kivetett adót is.

Az írás-olvasás és a pluralitás indoka.

Az indokolásnak a választói jogosultságról szóló rendelkezések megokolására vonatkozó részében a belügyminister rámutat arra, hogy a 24 éves korhatár megállapítása azért szükséges, mert enélkül nem érvényesülhetne az az elv, hogy a politikai életben csak azok vehessenek részt, akiknél életkoruknál fogva bizonyos fokú érettséget és higgadtságot lehet feltételezni. De a 24 éves korhatár egymagában nem elegendő biztosíték. Mert míg ma az 1.1 millió választó között az értelmiség 12.5 százalékkal, a különböző gazdasági foglalkozások körében az önálló elem 80.2 százalékkal, a munkásosztály 6.1 százalékkal (az egyéb és ismeretlen foglalkozásúak 1.2 százalékkal) szerepelnek: addig a csupán 24 éves életkorhoz kötött korlátlan általános választói jog behozatala 12.4 százalékról 4.2 százalékra, a gazdaságilag önálló elemek arányszáma 80.2 százalékról 42.7 százalékra csökkenne, a gazdasági önállással nem bíró munkások száma 6.1 százalékról egyszersre 46.8 százalékra szökne, egyes törvényhatóságokban pedig, vármegyékben és városokban egyaránt abszolút többségre emelkednék. S mivel az önálló elemekhez tartozó, egészen kis existenciák sok helyütt értelmileg közelebb állanak a munkássághoz, mint a polgári társadalomhoz: abszolút többséghez jutnának azok az elemek, amelyeknek ma semmi politikai befolyásuk nincs és teljesen háttérbe szorulhatnának azok, amelyek ma az egész hatalmat bírják.

Szükséges, hogy a munkásosztály a képviselőházban megfelelően legyen képviselve. Szükséges, hogy a munkások különleges érdekeit és feltölgását lehetőleg bizalmukat bíró férfiak képviseljék a házban s hogy a munkások érdekeinek képviselése hatályos is legyen. De káros lenne az, ha a politikai uralom a munkásság kezébe menne át.

Elkerülhetetlen kötelesség a választói jog némi korlátozásáról gondoskodni.

Vagyoni cenzus felállításához nem folytathatunk, mert ez ellenkezne a kormányprogram kiindulási pontjával: az általános választói joggal. Ezért az értelmi cenzushoz kellett fordulni s ennek legalacsonyabb mértékét, az írni-olvasni tudást kellett a választói jog tervezetének alapjául venni.

Az írás-olvasáshoz kötött értelmi cenzus felállítása azonban még a korhatár emelésével együtt sem képes az állam érdekeit annyira biztosítani, hogy ne legyen szükség valamely további ellensúlyról gondoskodni.

A munkásosztály a 24 éven felüli írni-olvasni tudó férfi népességben (2 618 501) is 43.2 százalékot tesz ki. Tehát az a vagyoni önállósággal nem rendelkező munkásság, mely ma a választók közt 6.1 százalékkal szerepel, jövőre 43.2 százalékkal szerepelne, ami tulságos gyors terfoglalást jelentene.

Ezért kell még további korrektívum. Ilyennek a javaslat a pluralitást fogadja el.

A pluralitás az általános választói jognak korrektívuma, mely az egyenlő szavazati jog merev igazságtalanságának enyhítésére hivatott. Célja a műveltség, belátás, higgadtság legalsó tokán álló tömeg feltétlen uralmát lehetetlenné tenni, de legalább is ellensúlyozni s a műveltebb, higgadtabb, az államfenntartó elem fölényét az általános választói jog behozatala mellett is lehetőleg érvényesíteni. Célja intézményesen biztosítani azt, hogy a nagyon könnyen félrevezethető, rendszerint szenvedélyes és szeszélyes tömeg uralma helyett a józan megfontolás, a politikai hivatottság vihesse az államéletben a vezérszerepet. Célja a szűkkörű választói jogból a legdemokratikusabb választói jogra való rögtöni átmenet veszélyeit enyhíteni. Célja a számmechanikus és zsarnoki uralma helyett a politikai értékek érvényesítését biztosítani. Legyen minden nagykorú férfi állampolgárnak beleszólási joga az állami ügyekbe; de akinél nagyobb műveltsége, tudása, tapasztalata következtében a közügyek iránt állandóan nagyobb érdeklődés és több érzék feltételezhető és akit vagyoni és családi viszonyai a házához erősebb kötelekekkel fűznek, annak a közéletben való közvetlen befolyása nagyobb legyen.

Röviden ezek a pluralitás indokai az életben s ezek az indokok vezették vagy vezetik azokat a törvényhozásokat, melyek a pluralitás elvét egy vagy más alakban meghonosították vagy meghonosítani készülnek.

A jelen törvényjavaslatban tervezett pluralitás nem másolata valamely külföldi rendszernek, hanem egészen különleges magyar intézmény, mely hazai viszonyainkhoz, a hazai követelményekhez alkalmazkodik.

A javaslatban tervezett pluralitás teljesen demokratikus alapon nyugszik. Nem egyik vagy másik társadalmi osztálynak vagy rétegnek kíván kizárólagos befolyást biztosítani, nem ezek egyoldalú önző érdekeinek szolgálatát célozza, hanem mérsékelt értelmi és vagyoni cenzus felállításával azonfelül az életkornak, katonaviseltségnek, családosi állapotnak, valamint a szolgálatban állóknál a szolgálati viszonyok tartósságának is gondos mérlegelésével, vagyis az állami életben becses összes tényezőknél; a műveltségnek, az anyagi függetlenségnek külön, az élettapasztalatnak az állandóságnak, a megbízhatóságnak kellő figyelembevételével kiválogatni igyekszik minden társadalmi osztálynak, köztük a munkásságnak legjobb elemeit is. Olyan számban kívánja ezeket a politikailag megbízhatóbb elemeket többes szavazattal felruházni, hogy a politikai nemzet többségét alkossák.

Több munkás választó (1,130,083) lesz, mint amennyi választó ma egyáltalában van.

(1,119.621). Sőt ugyanaz a munkásosztály, mely idáig jóformán teljesen ki volt zárva a választói jogból, jövőre plurális szavazathoz is jutna, amennyiben a munkásosztályból 294.297, vagyis közel 300.000 egyén ruháztatnék fel kettős szavazati joggal, tehát majdnem ötször annyi munkás, mint amennyi ma egyáltalán választói joggal bír, úgy, hogy a munkás szavazatok száma a mostani 66.000 helyett 1,400 000-et tenne ki.

Az analfabéták.

A 24 éven felüli férfinépességnek közel egyharmada vagyis 1.270,921 egyén nem tud írni, olvasni. A jelenleg választói joggal bíró 24 éven felüli analfabéta egyének száma pedig az 1904. évi általános összeírás eredménye szerint 190.972.

A mostani 24 éven felüli analfabéta választók 191.968 nemzetiségi megoszlása a következő:

magyar	47826
német	8668
tót	26007
oláh	68492
rutén	24389
horvát	2693
szerb	9020
egyéb	4873

A mostani analfabéta választók jogosultságának meghagyása mellett szólna az az indok, hogy a kérdéses egyének idáig is választói jogot gyakorolva, politikailag már valamennyire iskolázottak, amely körülmény a műveltség hiányának némi ellensúlya.

Viszont ellene szól az a szempont, hogy a jelenlegi állapotot az olyan radikális választói reform, mely a választói jogot az eddigi választók számának 150 %-kal növelése mellett jóformán általánossá teszi, nem köteles figyelembe venni.

A javaslat a következő álláspontra helyezkedik: ha már az analfabétákat valamely alakban figyelembe akarjuk venni, leghelyesebb az összes analfabétákat épúgy azokat, akik eddig választók voltak, mint azokat, akik eddig a választói jogból ki voltak zárva, bármilyen osztályozás és megkülönböztetés mellőzésével egyenlő elbánásban részesíteni s értelmi fokukhoz mértén közvetett választói joggal ruházni fel.

Az analfabéták biztos csoportokban választanak egy megbízottat ki a választójogot gyakorolja. Utasítást a megbízottnak nem adhatnak.

A választhatóság.

A javaslatnak a választhatóságra vonatkozó rendelkezései a következők:

Országgyűlési képviselővé választható az, akinek a választás időpontjában választói joga van, írni és olvasni tud, a törvény azon rendelkezésének, hogy a törvényhozás nyelve a magyar, megfelelni képes, és a választhatóságából nincs kizárva.

z a körülmény, hogy valakinek állandó lakása nincs, vagy hogy valaki a választói névjegyzékbe nincs felvéve, az illetőnek választhatóságát nem zárja ki.

Nem választható országgyűlési képviselővé:

aki a magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről szóló 1879 L. t. c. 15. és 44. §-ai értelmében az országgyűlés tagja nem lehet.

A választhatóságból kizáró okok közt a javaslatban lényegesebb ujitások a következők:

nem választható aki nyereségvágyból elkövetett büntett miatt jogerősen három évet meghaladó szabadságvesztés büntetésre, vagy ennél súlyosabb büntetésre volt ítélve;

aki az előző pontban nem említett büntett miatt, vagy nyereségvágyból elkövetett, vagy az állam ellen irányuló, vagy az 1873. V. t. c. 172. §-ának második bekezdésébe vagy a kivándorlásról szóló (most még javaslat formájában a képviselőház előtt fekvő) törvénybe ütköző vétség miatt jogerősen szabadságvesztés-

büntetésre volt ítélve, a kiszabott büntetés kiállításától, vagy elévülésétől számított tíz év alatt.

Az összeférhetetlen állások közé a javaslat a következőket is felveszi: a thatósági és r. t. városok rendőrkapitánya és, a fegyveres erőnek állandó, vagy ideiglenes szolgálatban álló hivatalnok.

A választókerületek és a szavazókörök.

Az országgyűlési képviselők választása választókerületenként történik.

Minden választókerület egy képviselőt választ.

A választókerületek és székhelyük megálapításáról külön törvény rendelkezik.

A választókerületek szavazókörökre osztatnak.

Kisebbségű szomszédos nagyközségek, körjegyzőségek, illetőleg különböző körjegyzőségekhez tartozó egyes kisközségek egy szavazókörre is egyesíthetők.

A szavazóköröket a törvényhatósági bizottság, oly r. t. városokban pedig, melyek külön választókerületet alkotnak, a képviselőtestület állapítja meg, illetőleg változtathatja meg s határozatát jóváhagyás végett a belügyminiszterhez terjeszti fel.

Névjegyzékek.

A központi választmánynak a választások előkészítése körül biztosított eddigi fontos szerepét a javaslat is fenntartja és a megváltozott viszonyokhoz alkalmazott módosításokkal és újabb rendelkezésekkel egészíti ki.

Nyilvános szavazás.

A javaslat a nyilvános szavazást tartja fenn. Ezt az indokolásban a belügyminiszter a többi közt azzal okolja meg, hogy nem volna helyes ilyen a választási rendszer alapjait megváltoztató reformmal egyidejűleg az eljárás összes kérdéseit is megbolygatni. De a belügyminiszter azért sem vette fel a javaslatba a titkos szavazást, mert a meggyőződése szerint több és nyomatékosabb érv szól ellene, mint mellette. A választók nagy számánál a megvesztegetés és a végrehajtó hatalom esetleges pressiója amúgy is kevésbé érvényesülhet, az ez ellen irányuló védelem szempontjából mellőzhető a titkosság, mely különben éppenséggel nem zárja ki e visszaélések lehetőségét, az izgatók terrorizmusát pedig megkönnyíti.

Csak káros hatással lehet az a törvény, mely ahelyett, hogy a nyíltságot tenné kötelezővé, a titkolódzás jogát erősíti meg.

Nem szabad megfélemlenünk arról, hogy titkos szavazás a választói jog természetével ellenkezik. A választói jog eminens közjog, amelyet nem egyéni, hanem közérdekből kell gyakorolni. A közérdekű jog gyakorlása felelősséggel jár; azt a nyilvános ellenőrzés elől elvonni nem lehet.

A magyar közélet minden mozzanata nyilvános. A történelmi tradíciókkal s a magyar nép jellemével nem tartom összeegyeztethetőnek, hogy a nemzet részvétele a legfontosabb közjogi aktusnál a titkosság leple alatt történjék.

A választások.

A választási eljárásra vonatkozó rendelkezések közül kiemeljük a következő ujitásokat:

A javaslat a választások megkezdésére kitűzött tíz napos határidő utolsó napja és az országgyűlés megnyitása között legalább husz napi időközöt követel meg.

A központi választmány alakítja meg a választási és a szavazatszedő küldöttségeket. A

javaslat szerint e küldöttségek elnökeinek magyarul kell tudniok.

A jelölés a választás előtt öt nappal történik.

A jelölésre és az ajánlásra vonatkozó az eddigiektől eltérő rendelkezések közül felemlítjük, hogy a képviselőjelölt ajánlását legalább száz választónak kell aláírnia s legalább két, legfeljebb tíz választónak kell átnyújtania. Egyidejűleg be kell mutatni az ajánlott jelöltnek oly hitelesített nyilatkozatát, melyben kijelenti, hogy a jelölést elfogadja.

A szavazás, mint fentebb is említett, nyilvánosan, élőszóval történik.

A szavazásra d. u. 6 óráig, ha pedig a szavazás kezdete nem reggel 8 órára volt kitűzve, a megkezdésre kitűzött időponttól számított 10 órán belül kell jelentkezni.

Megválasztott képviselő az, aki a beadott szavazatok általános (abszolút) többségét nyerte el.

Ha a szavazás az összes szavazókörökben szabályszerűen befejeztetett és a jelöltek közül a szavazatok általános többségét egyik sem nyerte el, aköz a két jelölt közt, akik aránylag legtöbb szavazatot kaptak, ha pedig az aránylag legtöbb szavazatot kettőnél több jelöltre esett akként, hogy közülök többen egyenlő számú szavazatot kaptak, az aránylag legtöbb szavazatot nyert összes jelöltek között pótválasztásnak van helye.

Ha több jelölt van, s mindenik egyenlő számú szavazatot kapott, azt, hogy a jelöltek közül melyik tekintessék országgyűlési képviselőnek, sorshúzás dönti el, melyet a választási elnök a szavazatszedő küldöttségi tagok és bizalmi férfiak jelenlétében fogatosít.

Junktim a kerületi beosztással.

A választókerületek és székhelyük megálapításáról külön törvény rendelkezik, mely az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényvel egyidejűleg lesz kihirdetendő. E két törvény közt fennálló szerves kapcsolat a junktimot természetessé teszi; egyik a másik nélkül nem lesz megalkotható és életbeléptethető. A választókerületi beosztásra vonatkozó javaslatot a jelen törvényjavaslatnak országgyűlési tárgyalása során fogja a belügyminiszter bemutatni.

A parlamenti reformmal kapcsolatosan megalkotandó lesz továbbá két új törvény: egyik a polgárok választói joga ellen elkövetett büntetendő cselekményekről, a másik a képviselőválasztások érvényessége feletti bíraskodásról.

Ugyancsak a parlamenti reform természetes következményeképp revisio és újabb szabályozás alá kell vonni az önkormányzati választói jogot is.

Statisztikai kimutatások.

Az indokoláshoz mellékelt statisztikai kimutatások (17 táblázat magyarázó szöveggel együtt 152 oldal terjedelemben) feltűntetik, hogy jelenlegi választójogunk a gyakorlatban minő eredményeket mutat, másfelől megvilágítják a 24 éven felüli magyar honos férfinépesség mindama viszonyait, amelyek a választói jogosultság újból szabályozására döntő befolyással lehetnek.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, — kiknek előfizetésük lejárt, — sziveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lap további küldése akadályba ne ütközzék.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 11.

Zsufolt karzatok mellett, mérhetetlen érdeklődés közepette nyitotta meg az ülést *Fusth Gyula* elnök, pont tíz órakor. A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése és felolvasása után, *Jekelfalussy Lajos* honvédelmi miniszter betérjeszti az új gyorstüzelő fegyverek beszerzéséről szóló törvényjavaslatot és a katonai intézetekkel szembeni jelentéseket.

Elnök: A belügyminiszter ur kíván szólni. (Mozgás.)

Andrássy Gyula belügyminiszter szólásra áll fel.

Egy hang a nemzetiségi padokból. Becsület szó.

Andrássy indulatosan hátrafordul a függetlenségi párt és az alkotmánypárt indulatosan felugrik.

— Rendre, rendre!

— Ki az a pimasz?! Álljon elő!

Elnök: Valaki provokatív hangon közbekiáltotta: becsületszó! Ki volt az.

Ivánka Milán feláll. (Kiáltások:) — Ez a hazaáruló. (Nagy zaj.)

Elnök: Rendreutasítja Ivánkát.

Andrássy beszéde.

Andrássy belügyminiszter: Betérjeszti a választói javaslatot. Nem akarja részletesen ismertetni most, de elmondja a vezérgondolatokat, amelyek vezették a javaslat megalkotásakor. Minden országnak olyan törvényhozása van, amelyet megérdemel. Az, aki Magyarországon nem az államérdeket tartja szem előtt, az nem tisztességes ember. (Nagy zaj. A nemzetiségi és a demokrata párt padjain. Kiáltások: Megszegte a becsületszavát.)

Andrássy a kitört óriási zajban valamit kiabál, de csak *Mezőfinek* a hangja hallatszik ki.

— *Münnick*: Igérték általános választói jogot?

Elnök: Nem hallotta a zajban, hogy mit mondott a belügyminiszter. Kéri, hogy ismétlje meg.

Andrássy: Azt mondtam, hogy aki azt állítja, hogy becsületszavam megszegtem, az hazudik. (Általános taps.)

Andrássy folytatja beszédét, miközben az elnök *Pető Sándort* ismételten rendreutasítja és megfenyegeti, hogy a mentelmi bizottsághoz utasítja. Ez nagy zivajt kelt a balpárton és az elnök *Molnár Jenőt* és *Farkasházi Zsigmondot* rendreutasítja.

Andrássy: Nincs jogunk elharácsolni azt, amit őseinktől örökségül kaptunk. (Élénk tetszés.)

Molnár Jenő: A jogegyenlőséget kaptuk.

Andrássy: Meri állítani, hogy nincs ország ahol a választói jog teljesen egyenlő mértékben van kiterjesztve, különösen a hol a két kamarai rendszer van behozva. A cél az, hogy a nép minden rétege képviselve legyen a parlamentben, de Magyarországon szükségesnek tartja, hogy a többség ne a tulzóké legyen. Szükséges, hogy az egységes politikai nemzet szolgálatában álljon mindenki és ne kövessen tulzó politikát nemzetiségi izgatásokkal. (Taps és éljenzés. Nagy zaj a nemzetiségi padokon.)

Ivánka Milán folyton belekiabál.

Az elnök nyugalomra inti.

Andrássy: Azt akarják erre a kormányra ráfogni, hogy ez a kormány kötelező ígéretet tett arra, hogy azt a javaslatot fogja előterjeszteni, amelyet az előző kormány készített. Kijelenti, hogy ő erre nem kötelezte soha, mert olyan javaslatot soha el nem fogadna, mely az országra káros. (Nagy tetszés az egész Házban. Zaj a nemzetiségieknél és a demokratáknál.)

Csodálatos volna, hogy ő azoknak az örökségét fogadná el, akiktől ég és föld választja el. (Élénk tetszés.) Végül fixirozza, hogy mire vállalt az a kormány kötelezettséget. A paktum-

ban az általános választói jogot kötötték ki, de nem vállaltak obligót az egyenlő és titkos szavazati jogra. Az obligó odáig terjedt, hogy a szavazatok száma ne legyen kisebb az előző kormány tervezeténél. Sohasem használta az egyenlő kifejezést, nem pedig azért, mert az ő feladatához tartozott utat és módot találni, hogy az előbbi javaslat veszélyei elháríttassanak. Egy olyan ugrást a választói jog terén, mely a nemzet érdekeit veszélyeztetné; egy csapásra átváltoztatni a nemzet politikai viszonyait, olyan könnyelműség lett volna, mely a nemzet létérdekeit veszélyeztette volna. (Tetszés.) Ez a választói törvény a lakosság egyhatod részét ruházta fel választói joggal, éppen úgy, mint Angliában. Pedig Anglia egy tengerrel övezett ország, a munkásság intelligenciával bír és politikai gyakorlata régen ki van fejlődve. Mi azonban exponált ország vagyunk, nem egységes nemzettel, néposztályunk elmaradott állapotban van. Aki ezt a nemzetet egy ugrással akarja odavonni az általános választói, egyenlő választói joghoz, annak a nevéhez gyász fűződnék. Ezért kellett a pluralitás.

Kiáltások a nemzetiségieknél: Azért kellett, hogy a kisebbség uralma fenn maradjon.

Andrássy: Ha a képviselő urak Európa előtt azzal fognak érvelni, hogy a kvalifikációhoz kötött választói jog nem kedvez nekik, akkor az előtt az Európa előtt, amely előtt minket jogok tiprásával szoktak vádolni, elvesztették ügyüket. (Éljenzés és taps.) A szavazás módjára nézve az a véleménye, hogy legyen nyílt és becsületes.

Pető Sándor: Dániában és Magyarországon.

Andrássy: Folytatja beszédét, miközben *Pető Sándor* folytonosan indulatosan közbekiabál.

Szemere Huba, a padra üt:

— Nem tűrhető tovább ez a viselkedés. Több függetlenségi képviselő kevesen tiltakozik, *Pető* magatartása ellen.

Elnök: Kijelenti, hogy a miniszter beszéde után megfogja kérdezni a Házat vajjon *Petőt* a mentelmi bizottsághoz kívánja-e utasítani. (Zajos helyeslés.)

Andrássy: A választói kerületek beosztásával el lehet érni azt, hogy a nemzet minden rétege megfelelő súlylyal bírjon itt a parlamentben. De viszont azt is, hogy az a rész domitáljon, amelyet tradíciója és történelmi multja az országban arra jogosít. Kéri a Házat, hogy küldjön ki a javaslat tárgyalására egy harmincegy tagu bizottságot. (Hosszas élénk éljenzés és taps.)

Cédulák a karzatról.

Ebben a pillanatban a karzatról valóságos papirosfelhő szállt alá. A szocialisták röpivei voltak, amelyekben azt írják, hogy a király megígérte az általános választói jogot, a kormány megszegte ezt és most a parlament is sirtás neki.

Elnök kérdésére ezután a Ház elhatározza, hogy *Pető Sándort* a mentelmi bizottsághoz utasítja.

Szünet.

Szünet után

Mezőfi Vilmos a házszabályokhoz kér szót és kijelenti, hogy a választói jogról szóló javaslatot az osztályokhoz kell utasítani, hogy mindenki hozzászólhasson. Majd így folytatja: Ezzel a javaslattal a királyi adott szót megszegik. (Nagy zaj. Rendrel Rendrel!)

Elnök rendre utasítja *Mezőfit*.

Wekerle miniszterelnök: Nem járul hozzá *Mezőfi* kívánságához, mert a javaslatot szakszerűen kell előterjeszteni, amit csakis egy szakbizottság tud végrehajtani. (Helyeslés.) Kéri az osztályok mellőzését.

A Ház ezután elfogadja a belügyminiszter indítványát, mely szerint külön szakbizottságot fognak választani. Helyeslés.

Az annexió-törvény.

Ezután *Wekerle* miniszterelnök betérjeszti *Bosznia és Hercegovina* annexiójáról szóló

javaslatot. Kéri e javaslatnak egy külön választandó huszonegyes bizottság elé utasítani. A Ház ehhez hozzájárul.

Hoitsy Pál betérjeszti az 1909. évi költségvetésről szóló bizottsági jelentést.

Wekerle miniszterelnök az 1907. évi zárószámadási jelentéseket terjeszti be.

Elnök a másnapi ülés napirendjére vonatkozólag tesz indítványt.

Farkasházi Zsigmond a napirend megállapításához kér szót, de folytonosan másra tér át, amiért az elnök a mentelmi bizottsághoz való utalással fenyegeti meg.

Farkasházi ezután kéri a Házat, hogy az ő javaslatát, amely 60 éves császári jubileum alkalmából kiténtetett magyar tisztviselőknél esett sérelmet panaszolja föl, tüzzék ki napirendre.

Elnök javaslatára a holnaputáni ülés napirendjére tüzik ki *Farkasházi* indítványát.

Ezután *Pető Sándornak* a mentelmi bizottsághoz való utasítása ügyében hozott határozatot hitelesítik.

Szerbia vakmerősége.

Majd *Rakovszky Béla* interpellál Szerbia vakmerően provokáló magatartása ügyében.

Wekerle miniszterelnök: Válaszol *Rakovszky*-nak. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy a hatalmi tulkapásokkal szemben érdekeink védelmében részesüljenek. Ez irányban hatalmunkat is mindig készenlében tartjuk és nem mulasztjuk el Szerbiát ismételten figyelmeztetni a következményekre. — Az annexióval Törökországon könnyítettünk. Hogy különben ezennel követendő magunk tartásunk mi lesz, azt ma még nem lehet körvonalazni. Mi az eseményeket jóindulatu békeszeretettel kíséjük. (Helyeslés.) Kéri a válasznak tudomásul vételét.

A Ház a választ tudomásul veszi, mire az ülés fél 1 órakor véget ért.

UJDONSÁGOK.

* **A mai városi közgyűlés.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma, csütörtökön kezd meg november havi rendes közgyűlését. Az már előre megállapítható, hogy a közgyűlés több napot vesz igénybe. A tárgysorozat néhány olyan fontos ügyet ölel fel, hogy nagyobb vitára, élénk felszólalásokra biztos kilátás van. Interpellációkra is van kilátás.

* **A városi közigazgatási bizottság újjaalakítása.** Nagyvárad város közigazgatási bizottságának választott tagjai közül ez év végével dr *Berkovits Ferenc*, dr *Hoványi Géza*, dr *Adorján Emil*, *Rádl Odön* és *Sulyok István* bizottsági tagok megbízatása lejár. A város polgármestere bejelenti ezen körülményt a mai közgyűlésnek, azzal, hogy a közigazgatási bizottságban megüresedett öt hely betöltését a decemberi közgyűlésre tüzze ki a törvényhatóság.

* **Városatyá választás.** A *Széles Lajos* elhunytával Nagyvárad város törvényhatóságában megüresedett egy bizottsági tag helyének betöltéséről a mai városi közgyűlés intézkedik. Ez alkalommal tüzik ki a választás napját, amikor bizonyára nagy mozgalom lesz a várad-újvárosi kerületben, mert már is jelentkeznek egyes önjelöltek, akik szeretnének bejutni a jövő évtől a város törvényhatóságába. A választás vezetésével a közgyűlés *Mezey Mihályt* bizza meg, mint elnököt. A választás december közepé táján lesz.

* **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter dr *Váry Albert* nagyvárad kir. ügyészt Budapestre helyezte át. A fiatal ügyész Nagyváradon két éve tartózkodik s ez alatt az idő alatt a várad-i társadalom egyik rokonszenves köztisz-

teletben álló tagja lett. Az áthelyezést a holnapi hivatalos lap közli.

*** Az olasz plébánia templom új orgonája.** A nemrég épített nagyváradi olasz plébánia templom részére remek kivitelű új orgonát készített Ország Antal hírneves nagyváradi orgonaépítő, aki az egész országban elismerést szerzett már kitűnő orgonáival. Az olasz plébánia templom új orgonája oly nagyszabású, amelyet Ország Antal a váradi egyházmegyében még nem épített; 20 fő- és 18 mellékvaltozattal bír. Tegnap délelőtt ment végbe az új orgona hivatalos átvétele. A templom építő bizottság megjelent a templomban, Fetszer Antal felsz. püspök elnöke alatt s jelen voltak: Gécsy Lajos, Sal Ferenc, Erőss Rezső, Feiser Károly, Keszei Kálmán, dr. Krüger Aladár, Imrik S. Zoltán plébános és mint ad hoc orgona bírálók: Beleznay Antal és Lehoczky József, akik két órai szemle és próbán behatóan megvizsgálták az új orgonát. Ország Antal ezen igazi mesterműve teljesen kielégítette a templom-építő bizottság várakozását s jelentéktelen pótvjavításoktól eltekintve, azt kifogástalannak találta. Az új orgona b. e. dr. Szemrecsányi Pál megyéspüspök magánpénztárának terhére készült s 12,000 koronába került, melynek utolsó esedékes részletét, 4000 koronát a hagyatéki vagyon fedezi. Az orgona átvétele után az olasz plébánia irodájában, a templomépítés végleges leszámolás ügyében ülést tartott a templom-építő bizottság. Az új orgona ünnepélyes megáldását november 15-én, vasárnap reggel 9 órakor Fetszer Antal felsz. püspök végzi s ugyancsak ő tartja ez alkalomból az ünnepélyes szent misét. Az új orgona ünnepélyes megáldására s az ünnepélyes szent misére ez uton is felhívja az ájtatos közönség figyelmét a váradi-olasz plébános.

*** Szalay Péter államtitkár temetése.** A megboldogult államtitkárt, Szalay Pétert tegnap délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra. A temetésen az ország összes posta- és táviratigazgatója megjelent. Óriási részvét nyilvánult meg minden téren. A temetés a Dorottya-utcai gyászosi háztól történt. A megboldogultat Tollert Károly posta- és táviratigazgató bucsúztatta el a magyar posta nevében. Bucsúztatójában a megboldogult számtalan érdemeit domborította ki. Különösen kimagasló érdemének tüntette fel azt, hogy a nemzetközi távirat- és postaegyezményeket oly szerencsésen kötötte, hogy a nemzetközi postaszolgálatban Magyarország mint önálló és Ausztriától teljesen független állam szerepel. Téglássy István miniszteri tanácsos a kereskedelmi minisztérium nevében bucsúztatta az államtitkárt. Bucsúztatójában ő is az elhunyt számtalan érdemeit sorolta fel, melyek az ország kereskedelmi viszonyaira igen jelentős befolyással voltak.

*** Dr. Radó Ignác öröke.** Nagyváradi város bizottságai között a legfontosabbak egyike a központi választmány, amely a választók és a virilisek névjegyzékét állítja össze. Dr. Radó Ignác halálával egy hely megüresedett a központi választmányban, amelyet a decemberi városi közgyűlésen töltenek be.

*** Az általános kerületi munkásbiztosító pénztár újjászervezése.** Az utóbbi időben különösen sok panasz merült fel a munkásbiztosító pénztárnál, úgy a pénztár, mint a tagok részéről. A panaszok okait annak idején részletesen ismertettük. Ugyanakkor megírtuk, hogy Láng József a pénztár elnöke Budapestre utazott, hogy a pénztár állapotait feltárja és

azokra orvoslást kérjen. Láng József azóta tényleg járt fenn Budapesten és az Országos Munkásbiztosító Pénztár intézkedett is, hogy az ügyek megvizsgáltassanak. A központból hétfőn egy számtanácsos és egy titkár érkezett Nagyváradra és megkezdte a pénztári vizsgálatot. A kiküldöttek vizsgálatukat mindjárt azzal a kijelentéssel kezdték, hogy a nagyváradi betegségyező pénztár egyike az ország legnagyobb és legjobb pénztárának tehát a jelentkező hibák korántsem a pénztári tagokon mulnak, hanem egészen más okokon. Az egész mai rendszer hibás. A pénztár ügykezelése jelenleg olyan formában történik, melyek nem lehet a törvény intencióit elérni. Emiatt eshetett meg az, hogy a pénztár deficitre dolgozott, a kiküldöttek megérkezésük óta állandóan a pénztárban tartózkodnak és a pénztár ügykezelésének minden ágazatát áttanulják. A kiküldötteknek feladatuk lesz a pénztár jelenlegi ügykezelését teljesen megváltoztatni és új alapokra fektetni. A helyes kezelés mellett a kiküldöttek meggyőződése szerint a pénztár évente igen szép megtakarított pénzt tud a tartalék alapra juttatni. A vizsgálattal és újjászervezéssel kapcsolatosan pénztár államosítása is előkerült. Ez azonban még igen sok időt vesz igénybe. A szakemberek véleménye szerint azonban addig míg az államosítás meg nem történik a pénztár végleg nem lesz rendezve.

*** A vármegye számlái.** A szeptemberi közgyűlésen a vármegye elhatározta, miszerint a háztartási alapot terhelő különböző tartozások, mint pl. d. uti számlák fedezésére a belügyminisztert kéri fel. Eme kérelmére az adott okot, hogy a megye ily célokra előirányzott alapja teljesen kimerült. A megye tényleg fel is terjesztette a kérvényt a miniszterhez és onnan tegnap érkezett le a pénzügyigazgatósághoz. A miniszter a kérelmet nem teljesítette, ami nagy meglepetést keltett, mert az átvállalni kért költségeket a tisztviselők eddig sajátjukból előlegezték.

*** Tanulmányozzák az illetőségi ügyosztályt.** Sopron város polgármestere átiratban tudatja Nagyvárad városával, hogy dr. Rimler Károly rendőrőrfőkapitányt és dr. Nawratil Nándor aljegyzőt kiküldötte, hogy Nagyvárad város illetőségi ügyosztályát és az ezzel kapcsolatos ügykezelést tanulmányozzák s felkéri Nagyvárad város polgármesterét, hogy a kiküldötteket eljárásukban támogatni sziveskedjék. A két soproni tisztviselő november 12-15. időkben érkezik Nagyváradra.

*** Magyarellenes tanító.** Papp János nagybárdi görögkatholikus tanító iskolájában ez évi május hónapban megjelent Vasady Lajos tanfelügyelő és vizsgálatot tartott. A vizsgálat alkalmával az 59 beiratkozott tanuló közül mindössze csak 11 volt jelen. Az iskola szűk helysége egészségtelen és piszkos. A tanulóknak nem voltak ellátva megfelelő könyvekkel és írószerekkel. Az iskolában nem volt vezetve az előírt napló magyar nyelven. A tanulók a magyar nyelv tanulásában egyáltalán semmielőmlen nem tanusítottak. A tanító dacára annak, hogy a magyar nyelvet jól bírja, az iskolában nem tanítja. Ezekről a szabálytalanságokról a tanfelügyelő jelentést tett a kultuszminiszternek, aki tegnap értesítette Radu Demeter a püspököt, hogy Papp János tanító ellen ma kihágás vétsége miatt megindította az eljárást. Egyszermind fegyelmi vizsgálatot is rendelt el ellene.

*** Nyilatkozat.** A Nagyvárad Estilap tegnapi számában megjelent »Titokzatosan el-

tűnt ügyvéd« című híre vonatkozólag illetékes helyről annak kijelentésére kértünk fel, hogy dr. B. D. egyáltalán nincs hetek óta távol, hanem családjának tudomása szerint Galiciában tartózkodik birtok eladási ügyben.

*** Tolvaj cigány.** Nehány nap előtt megírtuk, hogy a Rimanóczy téglagyárban deszkát akart lopni egy cigány, aki az éjjeli őrt: Szabó Sándort, ki őt tettében meg akarta akadályozni, egy üveggel leütötte. A tettest Berki Gyula személyében ma kinyomozta a rendőrség s miután Berki, kinek bűnösségére nézve bizonyítékok vannak, rovott multu egyén, a rendőrség lezárta.

*** Aki sokat iszik.** Tegnapelőtt este 10 óra tájban a Kórház elején a szolgálattelvő rendőr nyöszörgést hallott a patakban s oda-sietve a patak vizében egy embert talált. Nagy nehezen partra huzta s bekísérte. Az illetőt bevitték a rendőrségre, itt kitűnt, hogy az illető Sarkadi József 72 éves püspökii tanító, ki hazamenet ittas állapotban bukott a patakba s jobb lábát bokában eltörte. A sérült egyént a mentők a közpórházba szállították.

*** Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Csütörtök: Szerencse fia. (Újdonság.)
Péntek: Szerencse fia.
Szombat: Szerencse fia.
Vasárnap: d. u. Görög rabszolga, este: Tolonc.

A szerencse fia. A ma esti premierre ambicióval készült a színtársulat. A szabólegényből lett miniszter, Kormos Antal szerepét Tóth Elek játssza, Szontagh tanár Beregi Sándor, Irén a felesége Hevesi Mariska, Reiner udvari tanácsos Sik Rezső. Az előadás többi szereplői: Krasznai, Angyal Ilka, Hevesi Guszti, Hajnal, Kassai, Szarvasi. — A premiéren a szerző is jelen lesz.

IRODALOM.

A modernség az egyházi művészetben. Tegnap tartotta meg jelzett felolvasását Nemeth Gyula dr. Budapesten az Aquinói Sz. Tamás-Társaságban. A gyűlésen dr. Székely István egyetemi rektor magnificus elnökölt. Felolvasása érdekes és aktuális problémára iparkodott rávilágítani: *a modernség problémájára az egyházművészetben.* Az egyház azért mert új egy művészeti irányt sem itél el és zár ki kulturából, de igenis kizárja azokat az alkotásokat, amelyek nem képesek megvalósítani a vallásos művészet célját, tehát amelyek nem ébresztenek vallásos hangulatot, érzelmeket. Sem az impresszionista, sem a naturalisztikus művészetnek nem lehet tehát helye a keresztény kultuszban, az impresszionistának azért nem, mert részben panteisztikus, részben materialisztikus szellemű, az embert nem mint a természet urát, nem mint intellektuális és morális tényét ábrázolja, hanem mint az öntudatlan természet egy fény- és színhatások eszközeül alkalmas részét, a naturalisztikus művészetnek hasonló okokból nem nyit ajtót az egyház, de ezenfelül azért sem, mert a naturalizmus keresi a rutat az aljast, a köznapit, tehát az isteninek, a ter-

mészettőlöttinek ábrázolására képtelen. A materializmus nemcsak az egyházművészetet, de minden néven nevezendő igaz művészetet hadilábon áll. A felolvasást, mely után vita indult meg, helyesléssel fogadták és a felolvasót elhalmozták gratulációkkal.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör választmányi ülése. A nagyváradai kath. kör választmánya tegnap, szerdán este tartotta ülését dr. *Vucskics Gyula* elnöke alatt, amelyen *Dus László* alelnök, *dr. Karácsonyi János*, *Grócz Béla*, *dr. Hoványi Gyula*, *dr. Molnár Imre*, *Novotny S. Alfonz*, *Imrik S. Zoltán*, *Szilágyi Dózsa*, *id. Jelinek Ferenc*, *Bodnár János*, *K. rger Sándor* és *dr. Imrik Gusztáv* voltak jelen. Tudomásul vették, hogy néhai *Tarnay János* sályi i plébános 170 kötet könyvet hagyományozott a körnek, a könyvek elhelyezéséről gondoskodott a választmány. Jelentést tett az ünnepélyt rendező bizottság, hogy a kör Pius pápa jubileuma alkalmából ünnepélyt rendez f. hó 29-én. Elhatározta a választmány, hogy *Uránia*-szerű előadások céljából vetítógépet rendel a kör. Végül új tagokul felvették: *Laszcik Ernő* tanítóképzési tanár, *Dercsey Imre* káplán és *Ringelhann Lajos* káptalani intéző írászon.

TÁVIRATOK.

Balkáni események.

Berlin, nov. 11. Pétervárról jelentik a Voss. Ztg.-nak: Ausztria-Magyarország válaszáat Oroszországnak a balkán kérdésre vonatkozó jegyzékére itt a legközelebbi napokban várják. Törökország, mely eleinte csak azzal a feltétellel egyezett bele a konferencia összehívásába, hogy a konferencia csak a bosznia és hercegovinai kérdés tárgyalására szorítkozik, időközben megváltoztatta nézetét és ezt a feltételt nem fogja fenntartani.

Berlin, november 11. Konstantinápolyból jelentik a Vossische Zeitung-nak: Azokra a lépésekre, melyeket a portánál újabban Bosznia annexiójának a kérdésében tettek, török részről azt válaszolták, hogy most mindenképp előtt azoknak a tárgyalásoknak az eredményét kell bevárni, melyek Pétervár és Bécs között vannak folyamatban.

Uj belső titkos tanácsosok.

Budapest, nov. 11. Három valóságos belső titkos tanácsosi kinevezést közöl a mai hivatalos lap. E szerint *Hadik*, *Bolgár* és *Tóth* államtitkárok lettek v. b. t. t.-ok.

György herceg nőstülése.

Pétervár, november 11. György szerb trónörökös pétervári útjában menyasszonyt is keresett. A cári udvarban *Marina* hercegnő volt kijelölve a herceg részére. A hercegnő azonban egyáltalán

nem vette figyelembe a szerb trónörökösét.

Felosztatott szövetkezet.

Budapest, november 11. A kereskedelmi miniszter a múlt hetekben függesztette fel az országos vasúti munkások szövetkezetét. A felfüggesztett szövetkezeteket Sztterényi államtitkár ma feloszlatta.

MULATSÁG.

A tanító-dalárda hangversenye. A »Biharmegyei Általános Tanító-Egyesület Énekkara« f. évi november hó 14-én este félnyolc órakor a »Pannonia« éttermében, a biharmegyei »Tanítók Háza« javára hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendez. Belépő-jegyek: személy-jegy 1 korona 50 fillér, család-jegy 3 korona.

A hangverseny műsora a következő:

1. Fohász, előadja az énekkar.
2. »Arany János, mint zenész.« Irta és felolvassa *Laszcik Ernő* tanítóképző-intézeti tanár.
3. Magyar dalegyveleg. Irta *Gaal Ferenc*. Előadja az énekkar.
4. Kuruc dalok. Tárogatón játsza: *Laszcik Ernő*, zongorán kíséri *Resch Mihály* zenetanár.
5. Esti csillag. Irta *dr. Horváth Akos*. Előadja az énekkar.
6. Magyar népdalok Szerző * * * Éneklő *Lobermayer Gyula* karmester, zongorán kíséri *Resch Mihály* zenetanár.
7. »Nyári este.« Négyes-karra áttette *Lobermayer Gyula*. Előadja az énekkar.

Igazságszolgáltatás.

Incidens a belényesi választáson.

A múlt év augusztus végén volt Belényesen a képviselőválasztás, hol *Kardos Árpád* és *Lukácsin László* versengtek a mandátumért. A rendre *Ercsey Géza* szolgabíró ügyeltetett fel.

Bartha Ferenc, a volt képviselő mindent megtett, hogy *Kardos Árpád* zászlóját juttassa diadalra. Az egyik programbeszéd után történt, hogy *Bogdán Miklós*, *Szántó Szidort* a román párt iroda előtt arcul ütötte. *Bartha Ferenc* több társával követelte *Ercsey Géza* szolgabírótól, hogy tartóztassa le *Bogdánt*, minek *Ercsey* nem akart eleget tenni.

Erre aztán követte *Bartha* a szolgabírótól egészen a lakásáig, hol úgy szóval, mint tettel is inzultálta.

Ez ügyben tárgyalt a kir. törvényszék *Millye Gyula* elnöke mellett. A tanuk igen eltérőleg vallottak, hol az egyik, hol a másik fél malmára hajtva a vizet. A vádló t kereken tagadja, hogy inzultálta volna a szolgabíró, míg a vádló az ellenkezőjét állítja. Kihallgatták aztán *Rednik Gábor* főtisztviselőt, ki csupán semleges dolgokat ad elő, mert mint szemtanu nem volt jelen. A megidézett tanuk közül *Simkó* és *Kardos* meg nem jelenvén, a tárgyalás bizonyítékok hiányában elnapoltatott azon határozattal, hogy a tárgyalás tegnapi költségeit a két meg nem jelent tanuk lesznek kötelesek fizetni. Ügyész *Szolnok Jenő* dr., védő *Adorján Emil* dr. voltak.

NYILTÉR.

Dr. Mayer László

városi tiszti orvos

lakását: Nagy Sándor-utca 1. sz. alá I. em.

helyezte át.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 11.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. —	—	10.38
Rozs okt. —	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt. —	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.63

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, nov. 11.

Osztrák hitelrészvény	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	748.—
Leszámitoló bank	—	743.75
Rimamurányi	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	692.25
Közúti vasút	—	552.—
Városi villamos vasút	—	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. nov. 11.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—	—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50	—
Magyar nyereség sorsjegy kölcsön	93.50	—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	94.50	—
Osztrák járadék papírban	—	186.—
Osztrák járadék ezüstben	—	145.—
Osztrák járadék aranyban	—	97.25
Osztrák korona járadék	—	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	—	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	—	197.50
Magyar hitelbank-részvény	—	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	—	730.—
Magyar hitelrészvény	—	748.—
London vista	—	631.50
Páris vista	—	689.50
20 márkás arany	—	23.51
20 frankos (Napoleonder)	—	19.09
Német birodalmi márka	—	117.62

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

VASUTI MENETREND.

ÉRVÉNYES OKTÓBER 1-TŐL.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

V. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Oda. — Vissza.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	
7 20	8 20	12 20	2 25	—	—	5 40	9 15	Ind. Budapest	Erk.	5 00	7 20	7 50	—	1 40	6 40	9 40
—	—	—	—	—	—	—	—	> Nagykata	>	2 44	5 11	6 34	—	12 30	5 04	8 26
—	—	—	—	—	—	—	—	> Szolnok	>	12 34	3 44	5 39	—	11 38	3 49	7 32
—	—	—	—	—	—	—	—	> Püspökladány	>	5 06	12 54	3 56	10 20	9 52	12 48	5 27
—	—	—	—	—	—	—	—	> Báránd	>	4 50	12 41	—	10 01	—	12 37	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Sáp	>	4 29	12 25	—	9 38	9 33	12 23	15 07
—	—	—	—	—	—	—	—	> Berettyóújfalú	>	3 59	12 05	3 18	8 56	9 19	12 05	4 53
—	—	—	—	—	—	—	—	> Mezőpeterd	>	3 31	11 51	—	8 35	—	11 52	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Mezőkeresztes	>	3 16	11 39	—	8 17	—	11 41	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Ártánd	>	2 40	—	—	7 07	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Bors	>	2 29	11 26	—	7 54	—	11 30	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Biharpüspöki	>	2 19	11 15	—	7 43	8 48	11 23	—
—	—	—	—	—	—	—	—	Érk. Nagyvárad	Érk.	2 05	11 09	2 39	7 28	8 41	11 14	4 15
—	—	—	—	—	—	—	—	Ind. Nagyvárad	Ind.	8 30	10 34	2 32	7 07	8 34	10 53	4 09
—	—	—	—	—	—	—	—	> Várad-Velence	>	8 22	10 27	2 26	7 01	—	10 47	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Fugyivásárhely	>	2 09	10 18	—	6 51	—	10 38	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Szakadát	>	7 53	—	—	6 38	—	10 27	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Mezőtelegd	>	7 43	10 00	2 03	6 30	8 10	10 21	3 40
—	—	—	—	—	—	—	—	> Mezőtelki	>	7 31	—	—	6 21	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Czécske	>	7 24	—	—	6 14	—	10 09	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Élesd	>	7 17	9 44	1 50	6 09	7 58	10 04	3 24
—	—	—	—	—	—	—	—	> Élesd megálló	>	7 10	9 38	—	6 03	—	9 59	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Rikosd	>	7 00	—	—	5 56	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Rév	>	6 50	9 25	1 37	5 47	7 46	9 47	3 08
—	—	—	—	—	—	—	—	> Rév megálló	>	6 39	—	—	5 41	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Zichy barlang	>	6 33	9 16	—	5 36	—	9 39	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Vársonkolyos	>	6 27	9 13	—	5 31	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Brátka	>	6 15	9 04	—	5 21	—	9 28	2 49
—	—	—	—	—	—	—	—	> Jádvolgy	>	5 38	8 56	—	5 12	—	9 20	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Bucsa	>	5 26	8 47	—	5 03	—	9 13	2 34
—	—	—	—	—	—	—	—	> Feketető	>	5 13	—	—	4 50	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	> Csucsá	>	5 04	8 31	12 55	4 43	7 07	8 58	2 19
—	—	—	—	—	—	—	—	Érk. Kolozsvár	Ind.	1 30	5 59	11 10	—	5 21	6 49	12 32

Nagyvárad—Vaskóh.

Vésztő—Kötegyán—Hollód.

Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Tvsz.
5 30	4 30	Ind. Nagyvárad	—	Erk.
5 42	4 41	> Várad-Velence	—	—
5 57	4 56	> Rontó	—	—
6 07	5 05	> Félixfürdő	—	—
6 24	5 21	> Kardó	—	—
7 07	5 58	> Nyárló	—	—
7 21	6 11	> Magyaryepes	—	—
7 39	6 28	> Tasádó	—	—
7 55	6 43	> Drágséke	—	—
8 14	7 03	> Magyarcséke	—	—
8 28	7 13	> Dusesd	—	—
9 01	7 45	> Szombatság-Rogoz	—	—
9 14	7 56	> Hollód	—	—
9 29	8 10	> Gyanta	—	—
9 37	8 17	> Fekete Kápolna	—	—
9 51	8 31	> Solyom	—	—
10 00	8 39	> Belényesörvényes	—	—
10 10	8 49	> Borz	—	—
10 22	8 59	> Belényesujlak	—	—
10 36	9 11	> Sonkolyos	—	—
10 50	9 23	> Fenes	—	—
11 19	9 44	> Beléyus	—	—
11 30	9 54	> Dragonyesd	—	—
11 46	10 07	> Szudrics	—	—
12 00	10 18	> Rieey	—	—
12 19	10 34	> Lunka-Rézbánya	—	—
12 35	10 49	Érk. Vaskóh-Barest	—	Ind.

Vv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Vv.	Vv.
4 45	5 10	Ind. Vésztő	—	Erk.
5 07	5 28	> Okány	—	—
5 23	5 43	> Gyanta	—	—
5 36	5 52	> Sarkadkeresztúr	—	—
5 52	6 07	> Méhkerék	—	—
6 00	6 17	Érk. Kötegyán	—	Ind.
6 16	6 36	Ind. Kötegyán	—	Érk.
6 20	6 41	> Pósa	—	—
6 48	7 11	> Illye	—	—
7 02	7 21	> Csegöd	—	—
7 12	7 31	> Erdőgyarak	—	—
7 21	7 41	> Árpád	—	—
7 39	7 57	> Feketebátor	—	—
7 52	8 11	> Feketetőt	—	—
8 17	8 36	> Tenke	—	—
8 37	8 56	> Rippa	—	—
8 49	9 08	> Mocsár-Gyanta	—	—
8 59	9 18	Érk. Hollód	—	Ind.

Szombatság—Rogoz—Dobrest.

Vv.	Tvsz.	Oda. — Vissza.	Vv.	Tvsz.
9 30	7 50	Ind. Szombatság-Rogoz	—	Érk.
9 59	8 19	> Nánhegyes	—	—
10 09	8 29	Érk. Dobrest	—	Ind.

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad.

Nagyvárad—Gyoma.

Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.	Vv.	Szv.	Mv.	Mv.	Szv.	Szv.	
6 02	8 01	10 20	1 13	4 45	7 40	Ind. Nagyvárad	—	Érk.	8 28	9 40	12 05	3 10	4 00
6 12	8 13	10 30	1 25	4 56	7 53	> Óssi	—	Ind.	8 14	9 29	11 52	2 57	3 49
6 29	8 33	10 48	1 48	5 15	8 23	> Less	—	—	7 54	9 12	11 30	2 35	3 33
—	—	—	—	—	—	> Gyapju	—	—	7 40	—	11 14	2 20	3 22
6 44	9 03	11 03	2 19	5 34	8 45	> Cséffa	—	—	7 30	8 54	11 03	2 10	3 15
—	—	—	—	—	—	> Pusztaradvány	—	—	7 17	—	10 38	1 47	—
—	—	—	—	—	—	> Madarász	—	—	7 09	—	10 30	1 40	—
7 08	9 27	11 16	2 51	6 02	9 24	> Nagyszalonta	—	—	7 02	8 31	10 22	1 33	2 51
—	—	—	—	—	—	> Pusztabarmód	—	—	7 25	—	10 05	1 16	—
7 28	9 59	11 44	3 27	6 24	9 52	> Kötegyán	—	—	6 11	7 54	9 52	1 04	2 32
7 39	10 11	11 53	3 40	6 33	10 05	> Sarkad	—	—	5 54	7 41	9 29	12 44	2 22
—	—	—	—	—	—	> József szanatórium	—	—	5 40	—	9 15	12 30	2 12
—	—	—	—	—	—	> Gyulai városerdő	—	—	5 26	7 18	8 56	12 14	2 01
7 58	10 39	12 18	4 12	6 37	10 30	> Gyula	—	—	5 15	7 06	8 36	11 58	—
—	—	—	—	—	—	> Biczere	—	—	5 05	7 06	8 36	11 58	—
8 17	11 04	12 37	4 42	7 07	11 05	Érk. Békéscsaba	—	—	4 50	6 56	8 18	11 43	1 38
—	—	—	—	—	—	Érk. Arad	—	—	5 09	—	—	11 25	4 16
10 45	1 42	4 22	9 36	11 01	—	Érk. Szeged-Rókus	—	—	3 30	—	—	10 59	3 01

Vv.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Vv.
6 20	2 00	Ind. Nagyvárad	—	Érk.
6 36	2 14	> Óssi	—	—
6 51	2 28	> Uj-Palota	—	—
7 05	2 40	> Gyires	—	—
7 19	2 53	> Vizes-Gyán	—	—
7 26	3 00	> Körösszeg	—	—
7 37	3 10	> Nagy-Harsány	—	—
7 57	3 29	> Szatmár	—	—
8 14	3 45	> Nagy-Tóti	—	—
8 26	3 57	> Komádi	—	—
8 44	4 14	> Iráz	—	—
9 17	4 37	> Kót	—	—
9 42	5 01	> Vésztő	—	—
10 25	5 41	> Szeghalom	—	—
10 41	5 56	> Körösladány	—	—
10 58	6 13	> Kéthalom	—	—
11 42	6 38	> Dévaványa	—	—
12 00	6 55	> Ózdamajor	—	—
12 23	7 18	Érk. Gyoma	—	Ind.

Székelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Nagyvárad—Ermihályfalva.

Püspökladány—Szeghalom.

Vv.	Szv.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Szv.	Vv.
10 00	2 27	6 40	Ind. Székelyhid	—	Erk.	6 52
10 22	2 48	7 0				

ERTESITÉS.**Legolesobb bevásárlási forrás**

rőfös és divatáru-cikkekben
— Kossuth-utca elején —

Pollák Zsigmond

divatáruházában van, hol a **tulhalmozott nagy raktár** kissebbitése végett minden itt fel nem sorolható cikkek **meglepő olcsó árban lesz árusítva.** — Tisztelettel

POLLÁK ZSIGMOND**A kis-szántói**

uradalom parcellázása
folytán úgy az egész
állatállomány, mint az
■ összes ■

gazdasági felszerelés**f. hó 18. és 19-én****önkéntes árverésen**

■ fog eladatni ■



1971—908.

Pályázati hirdetés.

Lemondás folytán üresedésbe jött, Biharvármegye magyarcsékei járáshoz tartozó Papmező, Papmezőkimpány, Papmezővalány, Szitány és Szpinus községekből alakított papmezői körjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-ában, illetőleg az 1900. évi XX. t.-cz. 3. §-ában előírt képesítést igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket hozzám f. évi november hó 23-ig annyival inkább benyujtsák, mert a később beérkezett pályázatokat figyelembe venni nem fogom.

A választást folyó évi november hó 24-én d. e. 10 órakor fogom Papmező községben, a körjegyzői irodában meg ejteni.

Az állás javadalmazása :

1. Törzsfizetés állami kiegészítéssel s terményváltással együtt 1600 kor.

2. Iroda fűtés és világítási átalány 260 korona.

3. Uti átalány a körjegyzőség területén belül 174 kor.

4. Iroda tisztántartási átalány 40 k.

5. Magánmunkálatok után szabályrendeletileg megállapított díjak.

A megválasztott körjegyző az állást azonnal elfoglalni köteles,

Magyarcséke, 1908. évi november hó 5-én.

Dr. Halász Elemér

főszolgabíró.

**A Magyar Bank**

■ részvénytársaság ■

hivatali helyiségét a „Sas-
szálloda“ bérpalotájának

első emeletére helyezte át.

!! Előleges értesítés !!**Benrád Albert**mintaéttermei a Fekete Sas bérpalo-
tájában **NAGYVÁRADON.**

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget miszerint 1908. november hóban pazar fényvel és kényelemmel berendezett

éttermeimet megnyitom.

Minden törekvéssel azon leszek, hogy b. vendégeim legmesszebb menő kívánalmainak is eleget tehessek. Gondoskodtam magyar és francia konyháról bel- és külföldi, ugyszintén saját termésű borokról s legjobb minőségű kőbányai sörökről, valamint feltűnést keltő finom kiszolgálásról. Ezen itt felsorolt előnyök mellett remélem a n. é. közönség szives bizalmát elnyerni.

Benrád Albert étterem tulajdonos,
a »Fekete-Sas«-ban.

s tudomásul hozzuk, hogy Nagyváradon, Rákóczi ut 5. szám alatt fiókraktárt létesítettünk, hol papir-
nemügyárunk összes termékeit raktáron tartjuk. Gyártmányainkon kívül nagy raktárt tartunk papir-, író-, rajz- és festő-szerekből, hogy ama helyzetben lehessünk, hogy mindennemű követelménynek a lehető legjobban meg tudjunk felelni. Jóindulatu támogatást kérve vagyunk

Kitünő tisztelettel

Fiókraktár :Nagyvárad, Rákóczi-
ut 5. sz.**Rigler József Ede**Papirnemügyár Részvény-Társaság,
BUDAPESTEN.